

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/157

Karar No : 1980/224

ÖZET : Politik ve ideolojik saikle işlenen, sıkıyönetim ilanına neden olan suçlarla genele ve ortak amaç içinde bağlantısı bulunan suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Mustafa Baskın, Hasan Ulusoy, Ercan Özer, Hikmet Gönel

O L A Y : 1976 yılı içinde Sivas'ta sanıkların anlaşarak, sosyal bir sınıfın, diğere:

sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü sağlamak ve memlekette müesses iktisat ve sosyal temel nizamları yıkmaya yönelik illegal bir örgüt kurup bu örgütün faaliyetlerine başlamak için çabalarda buldukları ve bazı alanlarda faaliyetlerini yaydıkları, sanıklardan Mustafa ve Ercan'ın cemiyetin gayesine uygun yayında bulunmak amacı ile bir okuldan teksir makinası çaldıkları, kısa faaliyet sahası çalışması yapmak için sanık Hasan'ın köyüne gidip yöresel faaliyetlerde buldukları, haberleşmeyi sağlamak ve ideolojilerine uygun yayınlar temin etmek için posta kutusu kiralandıkları, sanık Hikmet'in öteki sanık Mustafaya yazdığı 26.11.1976 günlü mektupta, silah, mermi ve dinamit teminini istediği, kendilerine yararlı aradaşlar bulmalarını önerdiği, geldiğinde hazırlıklı bulunmalarını istediği, böylece sanıkların" sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadi ve sosyal temel nizama devirmeye matuf cemiyet kurmak ve hırsızlık yapmak suçunu işledikleri ileri sürülerek Sivas C.Savcılığı'nca Sanık Mustafa ve Ercan'ın eylemine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 141/1-2, 491/1, 522, 325 sanık Hikmet Gönel'in eylemine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 141/1-2, sanık Hasan Ulusoy'un Türk Ceza Kanunu'nun 141/1-2, 6. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemiyle 6.1.1979 günlü iddianame ile Sivas Ağır Ceza Mahkemesi ne kamu davası açılmıştır.

Sivas Ağır Ceza Mahkemesi'nin; verdiği 22.12.1978 günlü, 1977/24-1978/188 sayılı hükümlülük kararı, C.Savcısı ve tarafların temyiz istemi üzerine Yargıtay 9.Ceza Dairesi ile 1.7.1979 günlü, 1979/2702-3480 sayılı karar ile eksik incelemeye dayanılarak hüküm verilmesi yasaya aykırı bulunarak bozulmuş, bozmaya uyan mahkeme 16.10.1979 gününde, 1979/164-196 sayı ile, 26.12.1978 tarihinde Sivas İli'nde de sıkıyönetim ilan edildiği 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim ilanına neden olan suçlarla bakmakla görevli olduğu, sanıklara atılı suçların ise, sıkıyönetim ilanından önce işlenmekle birlikte, sıkıyönetim ilanına neden olan fiillerden bulunduğu ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

.../...

Erzurum-Kars-Ağrı İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi;8.5.1980 gününde 1980/118 sayı ile;Sanıklara atılı suçların,1976 yılında Sivas ilinde işlenmekle beraber sıkıyönetim ilan gerekçesinde yer alan yaygın şiddet hareketi olmadığı,Askeri Yargıtay içtihatlarına göre,sıkıyönetimden önce işlenen bu tür suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamıyacağı,davaya bakmanın Adli Yargı yerine ait olacağı gerekçesiyle 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca, görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiş,ilgili belge örneklerini Mahkememiz'e göndererek yargılanmayı ertelenmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇİ : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü,Başkan Ahmet H. Boyacıoğlu,Üye Fethi Özdural,İsmail Oğuz,Hakkı Müderrisoğlu,Orhan Erdem,Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katıldığı 30.6.1980 günlü oturumda,geçici raportör Da Danıştay Yardımcısı M.İlhan Dinç'in düzenlediği raporu ile dosyadaki belgeleri Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Askeri Yargı'nın,Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın da Adli Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan;oturuma,Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Çanioglu'nun yazılı düşünceleri doğrultusundaki sözlü açıklaması dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sanıklara atılı suç 1976 yılı içinde Sivas ilinde işlenmiştir.Bu ilde sıkıyönetim 26.12.1978 günü ilân edilmiş,20.2.1980 gününde de kaldırılmıştır.

Bu nedenle sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş bir suç durumuna gelen olayda,görev sorununun 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın değişik 23.maddesine göre değil,ülkede 1 nüz sıkıyönetim hali devam etmekte olduğundan,aynı Yasa'nın değişik 13. ve 15. maddelerini göre çözümlenerek karara bağlanması gerekmektedir.

1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesi kural olarak,sıkıyönetim askeri mahkemelerinin; maddede belirtilen suçlardan,sıkıyönetim ilanına ve faaliyetlerine ilişkin olanları,sıkıyönetim ilanından sonra ve sıkıyönetim bölgesinde işleyenlerin davalarına bakmakla görev olduğu hükmünü getirmiş,bu kuralın istisnası ise aynı Yasa'nın 13. maddesinde yer almıştır. Anılan maddeye göre,sıkıyönetim askeri mahkemeleri; 15. maddede belirlenen ana kuralın dışında,sıkıyönetim ilanına neden olan suçları,sıkıyönetim ilanından önce işlemiş olanlarla sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunan suçları işleyenlerin davalarına;suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi bakmakla görevlendirilmiştir.

Sanıklara atılı suçlar,sıkıyönetim ilanından önce ve sonra sıkıyönetim bölgesinde kalan bir ilde işlendiğine göre,öncelikle anılan suçların sıkıyönetim ilanına neden olan suçlardan olup olmadığı,ayrıca sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suç

larla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunup bulunmadığı belirlenmelidir.

Cerek Anayasa'nın 124., gerek sıkıyönetim mahkemelerinin görevlerini belirleyen 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri hükümleri karşısında, olay kısmında oluş biçimi açıklanan suçlardan "anlaşarak sosyal bir sınıfın, diğer bir sosyal sınıflar üzerinde tahakkümü sağlamak ve memlekette müesses iktisadi ve sosyal temel nizamları yıkmaya yönelik illegal örgüt kurup, bu örgütün faaliyetlerini başlatmak için çabalarda bulunmak" suçlarını Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni veya temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemlerinin kökenini oluşturmasını, yani şiddet eylemlerinin bu tür suçlardan kaynaklanmasına, bu yönü ile sıkıyönetim ilan nedenlerine ilişkin bulunmasına ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu bu tür suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı olmasına göre bu davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekir.

Bu nedenlerle Erzurum, Erzurum-Kars İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'ne yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe Servet Tüzün ve İsmet Onur' katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Erzurum-Ağrı-Kars İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'ne yapılan başvurunun reddine, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katışı oylarıyla ve oyçokluğuyla 30.6.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

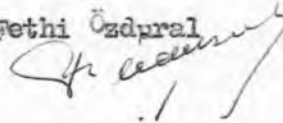
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdemir

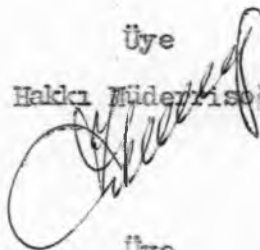
Üye

İsmail Oğuz

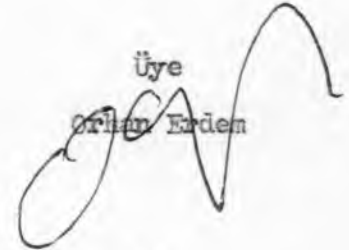
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Orhan Erden

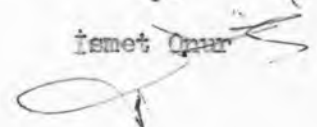
Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

Bu kararın ilzami gücü ile yayımı uygundur.

Başkan

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

KARSI OY YAZISI

Esas No : 1980/157

Sanıklara isnat olunan eylemlerinden dolayı yargılanmaları gereken görevli ve yetkili mahkemenin tayin ve tesbit edilebilmesi için evveleminde sıkıyönetim askeri mahkemelerin görev ve yetkilerini gösteren 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun ilgili mahkemelerin değerlendirilmesi gerekir.

Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkileri 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 13., 14., 15., ve 23. maddeleri ile tedvin edilmiştir. Suçun ika edildiği yer olan Sivas ilinde 2622.1980 tarihinden itibaren sıkıyönetim kaldırılıp, diğer illerde sıkıyönetim kaldırılmadığına göre, sıkıyönetim kanununun 23 ve 13. maddeleri birlikte değerlendirilerek dava konusu eylemin sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olduğunun kabulü ile olumsuz görüşün uyumsuzluğu aynı kanunun 13. maddesi 2. cümlesi uyarınca çözümlenecektir. Sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçlara, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması esas ve usulü sözü edilen kanunun 13. maddesi 2. cümlesinde belirtildiğine ve cümlede aynen ".....Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır" denildiğine nazaran, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçlara bakabilmesi için dava konusu eylemin, "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı olarak" işlenmiş olması gerekir.

Sivas ilinde sıkıyönetim kaldırıldığı cihetle, yukarıda açıklandığı veçhile "irtibatlı olma" koşulunun tesbit edilememesi halinde dava dosyasının sıkıyönetim kanununun 23. maddesi gereğince genel yargı mercilerine gönderilmesi gerektiği ve tetkik konusu fiille: sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla genel ve ortak amaç içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş olduğuna zahire çıkaran dava dosyasında bir delil bulunmadığına ve bu durum muvacehesinde de mezkûr maddede yer alan sıkıyönetim askeri mahkemelerinde elkonulmuş bir suçla "Genel ve ortak amaç içerisinde irtibatlı olması" koşulu gerçekleşmediği cihetle, dava konusu ve 1976 yılında ika edildiği ileri sürülen fiillere sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamıyacağı görüşünde olduğumuzdan, uyumsuzluk konusu dava dosyasındaki fiilleri işledikleri iddia olunan sanıkların azınlıkların yargılanmalarının askeri yargı yerinde görülmesine ilişkin çoğunluk kararına bu gerekçe ile katılmıyoruz.

ÜYE
SERVET TÜZÜN

ÜYE
İSMET ONUR

G/T.